

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 1. De Probatione per Documentum authenticum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

ratum, seu Universitatum; & ideo ipsum Concilium distinguit probationem faciendam pro Patronatu particularium personatum, à probatione pro Patronatu Magnatum, & Communitatum, in quibus illud jus plerumque, ex usurpatione potius quæsitum præsumi solet, propter quod in privatis plenior, & exactior probatio veri tituli exigitur. Jus porro ex usurpatione quarere, teste Budæo apud Pereyram in Elucidario n. 732. est capere possessionem, qui n. 933. ait: Usurpare, apud Latinos idem esse, ac in frequenti usu habere, sive verbis, sive factis; ac apud Juristas (quando sumitur in bonam partem) esse idem, quod est usucapio L. 2. ff. de injuriis; quamvis (si accipiatur in malam partem) denotet aliquid contra jus, usum & consuetudinem invadere; quibus præmissis:

§. I.

De Probatione per Documentum authenticum.

3327 **P**rima quæstio est, quid veniat nomine *authenticæ documenti*? ante responsum not. quod nomine *authenticæ documenti* veniat publica scriptura duorum, vel trium testium subscriptione, vel præsentia confecta per manum publicam, cuique necessarîo fides adhibetur. Gloss. in c. 1. de fide instrum. de quo plura diximus l. 2. tit. cit. de fide instrumentorum. Not. 2. in præsentia materia sub nomine *authenticæ scripturæ* venire consensum Episcopi in scriptis concessum, ad fundandam, construendam, vel dotandam Ecclesiam, quæ posita consequuntur jura, quæ beneficio Ecclesiæ, Fundatoribus ejusmodi, Constructoribus, vel Dotatoribus Ecclesiarum conceduntur; sic relato Aloysio Riccio in praxi fori Eccles. ref. 125. tradit Barbof. 3. p. de potest. Episc. alleg. 72. n. 24.

3328 **N**ot. 3. si fortè non amplius haberi posset originalis, seu *authenticæ Scripturæ*, jussu Episcopi in eum finem confecta, sed solum illius exemplar, seu transumptum, opus omnino esse, ut, si per id exhibitor fidem facere, ac debitam probationem præstare cupiat, habeat omnia ad id, de jure requisita; de quibus egimus l. 2. cit. iii. de fide instrument. nimirum, ut sit autoritate Judicis extractum cum ci-

tatione illorum, quorum interest, & cum originali sit recognitum, si de ipsius fide dubitaretur, & illud haberi posset, de quo plura remissivè ad loc. cit. his positis:

Dubitatio est, an sola *Scriptura authentica* in dicto Decreto Tridentini nomine *authenticæ Documenti* veniat? videtur negandum ex eo, quia Concilium notanter non fuit usum verbo *instrumenti*, sed *documenti*, at nomine *documenti* qualibet probationes comprehensæ sunt, quibus de veritate docetur, ut videtur sentire Glossa in c. 1. de exception. in 6. V. *Documentum per tex.* ibi: *probare valeant apertissimis documentis*; sic Garcia p. 5. c. 9. n. 113. at dicendum in eo Decreto *documentum* non accipi generaliter pro qualibet probatione, docente veritatem, sed restrictè pro *authenticæ instrumento*, seu scriptura, cujus ratio est; quia si verbum *documentum*, sumeretur generaliter pro qualibet probatione, nullum haberent effectum distinctum reliqua verba, quibus exponit Concilium alios modos probandi Patronatum per *multiplicatas præsentationes*, &c. sed admitti non potest, hæc verba nihil operari, seu non habere distinctum effectum, ergo.

3330 **A**ltera quæstio est, qualiter privati *multiplicatis præsentationibus per antiquissimum temporis cursum*, qui excedat hominum memoriam rectè probent Patronatum sibi competere titulo fundationis, constructionis, vel dotationis Ecclesiæ? In hoc enim dubitari potest 1. quod præsentationes factas probare debeant, ut verificetur verbum: *multiplicatis præsentationibus*? 2. ut verificetur tempus *immemorabile*? ad 1. censent aliqui verificari ea verba, si probent factas præsentationes saltem duas, quia *multiplex* verificatur etiam duobus; ita Riccius in praxi, resol. 127. Barbof. p. 3. alleg. 72. n. 31. Sed requiri plures ex mente Concilii, probabilius est; quia Concilium non petit *multiplicatas præsentationes* utcuque (hoc enim verificari posset per præsentationes etiam plures intra 4. vel 6. annos, si intra hoc tempus beneficiati obiissent) sed exigit, ut multiplicata sit *cum ea quantitate temporis*, quæ hominum memoriam excedat; quæ quantitas ex communi sensu centenaria est; in tanto autem tempore vix contingit, quod præsentatio tantum semel,

femel, vel bis facta sit; videtur ergo rectius exigi, factas esse plures, quam tantum duas; Sic Menoch. de arbitr. casu 2. Farinac. in praxi crim. q. 47. n. 112. & alii.

3331 Ad 2. R. ut illud *immemoriale* probetur, non requiri, quod in eius probatione per scripturam v. g. in ea fiat mentio tituli (Foundationis, Constructionis &c.) ex quo fecerint multiplicatas presentationes; nam ex immemoriali tempore praesumitur; nec etiam, quod probetur initium praesentationum; Sed solum *immemorialitas*, seu quod non sit memoria in contrarium; unde si per scripturas probari possit per centum, & plures annos praesentationes constanter factas a talibus privatis, indirecte saltem sufficienter probata erit immemorialitas; nam sic saltem tacite innuitur non esse memoriam in contrarium; qualiter censetur probata, si testes, saltem quadragenarii deponant, a tempore quo ipsi vivunt, usque ad tempus motae litis, continuatas esse praesentationes ab istis, insuperque a suis majoribus se accepisse, etiam anteceder sic ab iisdem practicum esse, modo non constet principium fuisse vitiosum, & usum illum, & exercitium praesentandi nullo titulo; ubi enim constaret de nullitate tituli, cadit praesumptio instituendi etiam pro temporis immemorialitate. V. Covar. ad reg. possessor. p. 2. §. 3. n. 7. & alii apud Barbol. in Trid. Sess. 25. de Reform. c. 9. n. 16.

§. 2.

De Probatione per alia media secundum juris dispositionem.

3332 **P**ost primum modum, quo privati probare possunt titulum Patronatus ex foundatione, constructione vel dotatione Ecclesiae, qui fit per authenticum documentum, ut exposuimus §. praeced. subjungit Concilium haec verba: *Et aliis de jure requisitis ostendi*; quo innuitur, a privatis (prout nimirum privatus quis dicitur relate ad Magnates, & Communitates, ut colligitur ex textu in n. 3325.) titulum Patronatus ex illis tribus capitibus, vel uno eorum sibi competentem, probari posse etiam

omnibus illis modis, quibus alias probatio recipitur a jure. Multis igitur modis probatio a personis privatis, & in quas usurpationis praesumptio non cadit, probari potest ille titulus; cum, ut ostendunt citata Concilii verba, in illis quoad hujusmodi probationem nihil alteraverit, ut tradit Barbof. cit. n. 21. cum aliis affirmantibus, id saepius a Rota dictum esse.

In jure autem probatio tituli sibi 3333 competentis ad aliquem actum sufficiens foret fama concurrente longissima possessione; nam talem probationem auctores communitet censent aequivalere probationi immemoriali, quae titulum infert, ex c. *super quibusdam* de verbor. significat. l. *hoc jure §. ductus aquae. ff. de aqua quotid. & astiva*. Sic Felin. in c. *causam col. 3. de praescriptione*. Covarr. reg. *possessor. mala fidei 2. p. §. 10. n. 2. fine*. Ubi tamen nota, etsi necesse sit famam esse probatam, non tamen requiri, quod testes deponentes de fama, deponant ex dotatione, aut foundatione tibi competere; sufficit, si deponat Jus Patronatus tibi competere ex foundatione, vel dotatione, quia in dubio sic est praesumendum, ne Patronatus pereat & praesentationes irritae sint juxta Trid. auferent omnes Patronatus alia via acquisitos.

Deinde probatur titulus Patronatus 3334 probata praescriptione quadragenaria cum titulo colorato, hoc est, qui justam praescriptionis causam concedere possit; ratio est; quia haec probatio aequivaleret immemoriali, ut probat textus in c. 1. junct. Gloss. V. *legitime*: de praescript. in 6. & c. *cum persona*. §. *quod si tales*. de privileg. lib. 6. Tertio probatur inscriptione lapidi publice posito, continente assertionem Juris Patronatus tali competentis; non enim id permetterent Ministri Ecclesiae, si veritate inscriptio destitueretur; sic Aloysius Riccius in praxi fori Eccles. resol. 175. n. 3. *fine*. Mascardus, de probat. concl. 105. n. 10. Sic etiam arma, & insignia alicujus familiae in aliqua capella, ab antiquo tempore posita, sufficienter denotant, eam non esse liberam, sed juri Patronatus subjectam; sic Castropal. tom. 2. ff. 13. D. 2. p. 3. n. 6.

Dubi-